

Teorija scenarija

Općenito

Teoriju scenarija (**Script Theory**) prvu je predstavio [Silvan Tomkins](#) 1954¹⁾ godine, kao nastavak svoje [teorije afekta](#)²⁾ (**affect theory**), ali ju je dalje razvio³⁾ [Roger Schank](#) krajem 1970-ih. Teorija scenarija je proširenje [teorije shema](#) (**schema theory**), orijentirana na objašnjavanje struktura znanja, posebice na **reprezentacije složenih nizova događaja**.

Što je Teorija scenarija?

Scenarij je mentalni konstrukt kao shema, ali se sastoji od **niza akcija ili događaja potrebnih za postizanje cilja**. Može se odnositi na ljude, mjesta ili objekte. Postoji nekoliko sličnih **definicija** scenarija kao što su:

- “set očekivanja što će se dogoditi sljedeće u dobro poznatoj situaciji”⁴⁾,
- “**koherentni slijed događaja koje pojedinac očekuje** u određenom kontekstu, koji ga uključuje ili kao sudionika ili kao promatrača”⁵⁾, ili
- “**mentalna slika s naslovom** koja predstavlja akcijske sekvence, sudionike i fizičke predmete pronađene u situaciji”⁶⁾.

Ovaj slijed akcija sadržanih u scenariju je onda primijenjen u situaciju koja se zove *scena*. Kao što Tomkins objašnjava,

- “U mojoj teoriji scenarija, *scena* odnosno zbivanje s percipiranim početkom i krajem, je osnovna jedinica analize. Cijeli set scena proživljenih u nizu se zove *zaplet života*. Scenarij, naprotiv, ne bavi se svim scenama ili zapletom života, već s pravilima pojedinca za predviđanje, tumačenje, reagiranje na, te kontroliranje uvećanih setova scena.”⁷⁾

Scenarij se može definirati kao četiri različita tipa⁸⁾:

- **epizodni** (za upravljanje situacijama i događajima),
- **instrumentalni** (za korištenje i prikazivanje proceduralnog znanja),
- **osobni** (za predstavljanje vlastitih ciljeva i planova), i
- **definijski** (za prepoznavanje objekta (object-recognition)).

Prema Schanku, scenariji su baš kao i sheme, također **konstrukt pamćenja**, no on vjeruje da je **pamćenje** organizirano oko nečijeg osobnog iskustva (**epizode**) umjesto kategorijama značenja. Schank je, dakle zagovornik učenja “u hodu” i iskustvenoga učenja. Novi scenariji se razvijaju tijekom života, dok se stari scenariji mogu mijenjati kao rezultat novog iskustva.

Koje je praktično značenje Teorije scenarija?

Najcitiraniji primjer za scenarij je Schankov⁹⁾ primjer scenarija restorana. Kada je u restoranu, pojedinac se ponaša prema *scenariju restorana*: nalazi slobodno mjesto, sjedne, čeka konobara da

uzme njegovu narudžbu i na kraju jede svoj obrok. On ne mora uvjeravati konobara i kuhara da ga nahrane svaki put kada dođe u restoran jer se svi oni ponašaju u skladu sa shemom restorana i u skladu sa svojim ulogama. Isto se može reći ako netko čita o situaciji u restoranu. Poznavajući određeni scenarij koji će se koristiti u određenoj situaciji rezultira smanjenjem potrebe za razmišljanjem i mentalnim aktivnostima.

Kritike

Teorija scenarija predstavlja kognitivni konstrukt sličan shemi, te je podvrgnut istim kritikama s obzirom da neki kognitivni znanstvenici sugeriraju da se ljudsko **znanje sastoji od jedinica s niže razine** koje zapravo čine koncept sheme ili scenarija. Teorija scenarija također ne nudi puno objašnjenja o **načinu stjecanja scenarija**.

Ključne riječi i najvažnija imena

- **Teorija scenarija, scenarij, konstrukt pamćenja, shema**
- [Silvan Tomkins](#), [Roger Schank](#)

Literatura

TIP: [Script Theory \(Schank\)](#). Preuzeto 15. ožujka, 2011.

Erasmus, A. C, E. Bishoff, and G. G. Rousseau. The potential of using script theory in consumer behaviour research. *Journal of Family Ecology and Consumer Sciences/Tydskrif vir Gesinsekologie en Verbruikerswetenskappe* 30, no. 0 (2010).

[Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning. Schema And Script Theory](#). Preuzeto 15. ožujka, 2011.

Pročitaj više

Schank, R.C. & Abelson, R. *Scripts, Plans, Goals, and Understanding*. Hillsdale, NJ: Earlbaum Assoc, 1977.

Schank, R.C. *Reading and Understanding*. Hillsdale, NJ: Erlbaum. 1982.

Schank, R.C. *Explanation Patterns: Understanding Mechanically and Creatively*. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1986.

Sternberg, R. J. (2005). *Kognitivna psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

[Nathanson, D.L. What's a Script?. Bulletin of the Tomkins Institute, 1996.](#)

[Ellis, Donald G. From language to communication. Routledge, 1999.](#)

1)

PsycINFO: Citation and Abstract. Script theory: Differential magnification of affects. Tomkins, Silvan S.

2)

Pročitaj više: [Wikipedia: Affect theory](#).

3)

Izvori kao što su [Ellis, Donald G. From language to communication. Routledge, 1999](#). TIP: Script Theory (Schank) izvorno pripisuju teoriju scenarija Roger-u Schank-u.

4)

[Erasmus, A. C, E. Bishoff, and G. G. Rousseau. The potential of using script theory in consumer behaviour research. Journal of Family Ecology and Consumer Sciences/Tydskrif vir Gesinsekologie en Verbruikerswetenskappe 30, no. 0 \(2010\).](#)

5)

[Puto, C. P. Memory for scripts in advertisements. Advances in Consumer Research XII:404-409. Fifteenth Annual Conference. Association for Consumer Research. 1985.](#)

6)

[Abelson R. P. Psychological status of the script concept. American Psychologist 36\(7\): p715 - 729. 1981.](#)

7)

[Tomkins, Silvan. Script Theory: Differential Magnification of Affects. Nebraska Symposium On Motivation 1978. Ed. Richard A. Deinstbier. Lincoln, NE: University of Nebraska Press, 1979.](#)

8)

[Guirguis, M. M. A script theory of intentional content. PhD thesis. 2003.](#)

9)

[Erasmus, A. C, E. Bishoff, and G. G. Rousseau. The potential of using script theory in consumer behaviour research. Journal of Family Ecology and Consumer Sciences/Tydskrif vir Gesinsekologie en Verbruikerswetenskappe 30, no. 0, 2010.](#)

From:

<https://ppmps.zesoi.fer.hr/> - **Learning Theories**

Permanent link:

https://ppmps.zesoi.fer.hr/doku.php?id=hr:learning_theories:script_theory

Last update: **2023/06/19 18:03**